

Historiska institutionen

Lärare Yvonne Maria Werner

Yvonne.Maria.Werner@hist.lu.se

Temakurs:

POLITISKT KORREKT RELIGION?

PERSPEKTIV PÅ KONFESSIONALISERING OCH
SEKULARISERING I VÄSTERLANDET 1500-1970

Kurspresentation

Hur har förhållandet mellan kristendom och makt gestaltats i tidigmodern och modern tid? Har kristendomen tjänat som bas för det ”politiskt korrekta” och använts i maktpolitiska syften? Eller har den kanske snarare framträtt som en progressiv, förändrande kraft i utvecklingen? Vilken roll har teologin spelat i detta sammanhang? Hur har de enskilda troende individerna förhållit sig till detta maktens spel? Och vilken roll spelar genus? Detta är några av de frågor som kommer att behandlas i denna kurs. Syftet är att med fokus på de processer som brukar betecknas som *konfessionalisering* och *sekularisering* belysa den kristna religionens ställning i det europeiska samhället under perioden 1500 till 1970.

Kursens mål:

Kursen syftar till att ge ökad kunskap om och förståelse av:

- teoribildning runt konfessionalisering och sekularisering
- kyrkans roll i den europeiska historien 1500-1970
- hur teoretiska modeller influerar historieskrivningen

Kursen består av följande delmoment:

- teoribildning runt konfessionalisering och sekularisering
- det tidigmoderna Europa som ett konfessionellt samhälle
- kristendom, sekularisering och modernisering
- sekularisering och genus

Kursen inleds med en föreläsning om *konfessionalisering, sekularisering och genus i historisk och kyrkohistorisk forskning*. Därefter följer sju seminarier, varav de fyra första ägnas åt diskussioner utifrån den obligatoriska litteraturen och de följande tre åt presentationer av fritt vald litteratur. Diskussionerna tar sin utgångspunkt i frågorna i det kurshäfte som delas ut vid introduktionen.

Kursdeltagarna delas in i två diskussionsgrupper. Varje grupp har ansvar för tre frågekomplex (samma på alla fyra seminarierna) och inleder diskussionen kring dessa: **grupp 1** ansvarar för frågorna 1, 3 och 5 och **grupp 2** för fråga 2, 4 och 6. Men alla deltagare läser givetvis alla texter och tittar på alla frågor. Varje seminarium inleds med cirka 30 minuters gruppsamtal som en förberedelse för diskussionerna i helgrupp.

Inför presentationsseminarierna ska varje deltagare skriva en *debattartikel i essäform på runt 5 sidor* utifrån den fritt valda boken. Uppgiften är att belysa och exemplifiera relationen mellan religion, politik, samhälle och individ i termer av konfessionalisering och/eller sekularisering och reflektera över perspektivens användbarhet som analysredskap i historisk forskning. Detta ”paper” distribueras till samtliga seminariedeltagare senast två dagar före det första presentationsseminariet.

Examination sker genom aktivt deltagande i seminarieövningarna och genom författande av en debattartikel utifrån den fritt valda boken och en hemtenta baserad på den obligatoriska litteraturen. Närmare instruktioner ges sist i häftet.

Litteraturlista

Obligatorisk litteratur

Vissa av texterna finns att köpa som kompendium – markerade med *

Olaf Blaschke, "Germany in the Age of Culture Wars": Sven Oliver Müller and Cornelius Torp (eds.), *Imperial Germany revisited. Continuing Debates and New Perspectives*, Berghahn 2011, 125-140 (15 s.) *

Callum G. Brown, *The Death of Christian Britain: Understanding Secularisation 1800-2000*, London 2001 (256 s.)

Nerladdningsbar: http://www.evolbiol.ru/large_files/secular.pdf

Kaspar von Greyerz, *Religion and Culture in Early Modern Europe, 1500-1800*, Oxford 2008, s. 3-132 22 (137 s.)

Nerladdningsbar:

<http://www.oxfordscholarship.com/ludwig.lub.lu.se/view/10.1093/acprof:oso/9780195327656.001.0001/acprof-9780195327656>

Anders Jarlert, "State Churches and diversified confessionalization in Scandinavia": Nigel Yates (ed.), *Bishop Burgess and his World. Culture, Religion and Society in Britain, Europe and North America in the Eighteenth and Nineteenth Centuries*, 2007, s. 171-196 (15 s.) *

Ute Lotz-Heumann, "Confessionalization" : David Whitford (ed.), *Reformation and Early Modern Europe: A Guide to Research*, Kirksville, Missouri 2008, s. 136-151 (15. s.) *

Hugh McLeod, *Secularisation in Western Europe, 1848-1914*, London 2000, 1-85, 171-216, 285-289 [McLeod 2] (45 s.)

Van Osselaer, Tine & Buerman, Thomas, "Feminization Thesis: A Survey of International Historiography and A Probing of Belgian Ground": *Revue d'histoire ecclésiastique* 2008:2, s. (45 s.) *

René Rémond, *Religion and Society in Modern Europe*, Oxford 1999, 1-152 (150 s.)

Heinz Schilling, "Confessionalization: Historical and Scholarly Perspectives of a comparative and Interdisciplinary Paradigm": *Confessionalization in Europe, 1555-1700 : essays in honor and memory of Bodo Nischan*, Asgate 2004, s. 22-35 (13 s.) *

Erik Sidenvall, "The Elusiveness of Protestantism: The Last Expatriations for "Apostasy" from the Church of Sweden (1858) in a European Perspective": *Journal of Religious History* 31, 2007:3, s. 253-268 (15 s.) *

Yvonne Maria Werner, "Catholic Mission and Conversion in Scandinavia": *Scandinavian Journal of History* 2010, s. 65-85 [Werner 1] (20 s.) *

Yvonne Maria Werner, "Studying Christian masculinity: An introduction" Olaf Blaschke, "The unrecognised piety of men: strategies and success of the re-masculinisation campaign around 1900" [Werner 2] & David Tjeder, "Crises of faith and the making of Christian masculinities at the turn of the twentieth century": Werner (ed.), *Christian masculinity. Men and religion in northern Europe in the 19th and 20 century*, Leuven 2011, s. 7-45, 127-145, (59 s.) *

Inalles 630 sidor

Valfri litteratur för specialuppgift:

(Antologier läses i urval)

- Altermatt, Urs, Metzger, Franziska (eds), *Religion und Nation. Katholizismen im Europa des 19. und 20. Jahrhunderts*, Stuttgart 2007
- Alvunger, D, *Nytt vin i gamla läglar. Socialdemokratisk kyrkopolitik under perioden 1944–1973*, Göteborg 2006
- Baumann, Ursula, *Protestantismus und Frauenemanzipation in Deutschland 1850 bis 1920*, Frankfurt am Main 1992
- Bebbington, D W, *Evangelicalism in Modern Britain: a history from the 1730s to the 1980s*, London 1989
- Bergfeldt, Börje, *Den teokratiska statens död : sekularisering och civilisering i 1700-talets Stockholm*, Stockholm 1997
- Berntsson, Martin, *Klostren och reformationen. Upplösningen av kloster och konvent i Sverige 1523–1596*, Göteborg 2003
- Bertelsmeier-Kierst, Christa (Hg.), *Zwischen Vernunft und Gefühl. Weibliche Religiosität von der Antike bis heute*, Frankfurt/Main 2010
- Blaschke, Olaf (Hrsg), *Konfessionen im Konflikt. Deutschland zwischen 1800 und 1970: ein zweites konfessionelles Zeitalter*, Göttingen 2002
- Blückert, Kjell, *The Church as A Nation: a study in ecclesiology and nationhood*, Frankfurt am Main, 2000
- Borutta, M., *Antikatholizismus. Deutschland und Italien im Zeitalter der europäischen Kulturkämpfe*, Göttingen 2010
- Bradstock, Andrew et al. (ed), *Masculinity and Spirituality in Victorian Culture*, London 2000
- Brilkman, Kajsa, *Undersåten som förstod. Den svenska reformatoriska samtalsordningen och den tidigmoderna integrationsprocessen*, Skellefteå 2013
- Brown, Sylvia (ed.), *Women, Gender, and Radical Religion in Early Modern Europe*, Brill 2007
- Bruce, Steve (ed.), *Religion and modernization : sociologists and historians debate the secularization thesis*, Oxford 1992

- Cabanel, Patrick, *Entre religions et laïcité : La voie française : XIXe-XXIe siècles*, Toulouse 2007
- Casanova, José, *Public Religions in the Modern World*, Chicago, 1994
- Chadwick, Owen, *The secularization of the European mind in the nineteenth century*, Cambridge 1990
- Châtellier, Louis, *The Europe of the devout : the Catholic Reformation and the formation of a new society*, Cambridge 1989
- Claesson, Urban, *Kris och kristnande : Olof Ekmans kamp för kristendomens återupprättande vid Stora Kopparberget 1689-1713. Pietism, program och praktik*, Göteborg 2015
- Clark, Christopher & Wolfram Kaiser (eds.) *Culture Wars. Secular-Catholic Conflict in Nineteenth-Century Europe*, Cambridge 2003
- Claydon, T. & McBride, I., *Protestantism and national identity : Britain and Ireland, c.1650-c.1850*, Cambridge 1998
- Collinson, Patrick, *The religion of Protestants : the church in English society 1559-1625*, Oxford 1982
- Crawford, Patricia, *Women and Religion in England 1500-1720*, Routledge 2014
- Dittrich, Lisa, *Antiklerikalismus in Europa. Öffentlichkeit und Säkularisierung in Frankreich, Spanien und Deutschland 1848–1914*, Göttingen 2014.
- Duffy, Eamon, *The stripping of the altars: traditional religion in England, c.1400-c.1580*, New Haven 1992 (2005)
- Duffy, Eamon, *The Voices of Morebath – Reformation & Rebellion in an English Village*, New Haven 2002
- Edquist, S., *Nyktra svenskar. Godtemplarrörelsen och den nationella identiteten 1879–1918*, Uppsala 2001
- Elliot, Marianne, *When God took sides : religion and identity in Ireland - unfinished history*, Oxford 2009
- Frances Knight, *The Nineteenth-Century Church and English Society*, Cambridge 1995
- Fred van Lieburg, Fred van, *Confessionalism and pietism : religious reform in early modern Europe*, Mainz 2006 (i urval)
- Frymire, John M., *The Primacy of the Postils: Catholics, Protestants, and the Dissemination of Ideas in Early Modern Germany*, Leiden 2010
- Fujita, Neil S., *Japan's encounter with Christianity : the Catholic mission in pre-modern Japan*, New York 1991
- Gelfgren, Stefan *Ett utvalt släkte: väckelse och sekularisering. Evangeliska fosterlandsstiftelsen 1856-1910*, Skellefteå 2003
- Gelfgren, Stefan, *Kristendomen och den moderna världsbilden: norra Europa 1500-2000*, Lund 2005
- Gilbert, Alan D., *Religion and society in industrial England : church, chapel and social change, 1740-1914*, London 1976

- Gilbert, Alan D., *The making of post-Christian Britain : a history of the secularization of modern society*, London 1980
- Green, Todd H., *Responding to Secularization: The Deaconess Movement in Nineteenth-Century Sweden*, Leiden 2011
- Grell, Ole Peter, Scribner, Bob (eds.), *Tolerance and Intolerance in the European Reformation*. Cambridge 1996
- Grell, Ole Peter, Scribner, Bob, *Tolerance and Intolerance in the European Reformation*, Cambridge 2002
- Greyerz, Kaspar von (red.), *Interkonfessionalität - Transkonfessionalität - binnenkonfessionelle Pluralität: neue Forschungen zur Konfessionalisierungstheorie*, Gütersloher Verlagshaus 2003
- Gross, M. B., *The War against Catholics. Liberalism and the Anti-Catholic Imagination in Nineteenth-Century Germany*, Michigan 2004
- Gross, Michael B., *The War against Catholics. Liberalism and the Anti-Catholic Imagination in Nineteenth-Century Germany*, Michigan 2004
- Grundtvig – nyckeln till det danska?* Red. Hanne Sanders, Ole Wind, Stockholm 2003
- Gudmundsson, David, *Konfessionell krigsmakt. Predikan och bön i den svenska armén 1611–1721*, Lund 2014
- Gustavsson, Johanna, *Kyrka och kön. Om könskonstruktioner i Svenska kyrkan 1945-1985*, Lund 2001
- Haupt, H.-G., Langewiesche, D. (red.), *Nation und Religion in Europa. Mehrkonfessionelle Gesellschaften im 19. und 20. Jahrhundert*, Frankfurt/Main 2004
- Hobsbawm, Erik J., *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Cambridge 1990
- Hölscher, Lucian, *Geschichte der protestantischen Frömmigkeit in Deutschland*, München, 2005
- Hübinger, G., *Kulturprotestantismus und Politik. Zum Verhältnis von Liberalismus und Protestantismus im wilhelminischen Deutschland*, Tübingen 1994
- Hutchison, William R., Lehmann, Hartmut (eds), *Many are Chosen: Divine Election and Western Nationalism*, Minneapolis 1994.
- Ihalainen, Pasi, *Protestant nations redefined : changing perceptions of national identity in the rhetoric of the English, Dutch and Swedish public churches, 1685-1772*, Leiden, Boston 2003
- Jansdotter, Anna, *Ansikte mot ansikte. Räddningsarbete bland prostituerade kvinnor i Sverige ca 1850-1920*, Lund 2004
- Joppke, Christian, *The Secular State Under Siege: Religion and Politics in Europe and America*, Polity Press 2015
- Kaplan, Benjamin J., *Divided by faith : religious conflict and the practice of toleration in early modern Europe*, Cambridge, Mass. 2007
- Kaplan, Benjamin J., *Divided by faith: Religious conflict and the practice of toleration in Early Modern Europe*, London 2007

- Karant-Nunn, Susan C. et al (eds.), *Masculinity in the Reformation Era*, Kirksvill, Miss. 2008
- Karant-Nunn, Susan, *Reformation of Feeling: Shaping the Religious Emotions in Early Modern Germany*, Oxford 2010
- Kaufmann, Thomas, *Dreissigjähriger Krieg und Westfälischer Friede: kirchengeschichtliche Studien zur lutherischen Konfessionskultur*, Tübingen 1998
- Kitson Clark G., *The making of Victorian England*, London 1962
- Klueting, Harm *Das Konfessionelle Zeitalter 1525-1648*, Stuttgart 1989
- Knight, Frances, *The Nineteenth-Century Church and English Society*, Cambridge 1995
- Larsson, Olle, *Biskopen visiterar: den kyrkliga överhetens möte med lokalsamhället 1650-1760*, Växjö 1999
- Lehmann, Hartmut (Hg.), *Säkularisierung, Dechristianisierung, Rechristianisierung im neuzeitlichen Europa*, Göttingen 1997
- Lene Sjørup & Hilde Rømer Christensen (eds), *Pieties and Gender*, Leiden & Boston 2009
- Lindberg, Alf, *Väckelse, frikyrkighet, pingströrelse : väckelse och frikyrka från 1800-talets mitt till nutid*, Ekerö 1985
- Ljungberg, Johannes, *Toleransens gränser. Religionspolitiska dilemman i det tidiga 1700-talets Sverige och Europa*, Lund 2017
- Loetz, Francisca *Mit Gott handeln. Von den Züricher Gotteslästerern der Frühen Neuzeit zu einer Kulturgeschichte des Religiösen*, Göttingen, 2002
- Luckmann, Thomas, *The invisible religion: the problem of religion in modern society*, New York, 1974
- Lundin, Johan A., *Predikande kvinnor och gråtande män: genus och religion i Frälsningsarmén i Sverige 1883-1921*, Malmö 2013
- Malmstedt, Göran, *Bondetro och kyrkooro. Religiös mentalitet i stormaktstidens Sverige*, Göteborg 2002
- Mazur, Peter A., *Conversion to Catholicism in Early Modern Italy*, Routledge 2016
- McKnight, Stephen A., *Sacralizing the Secular: The Renaissance Origins of Modernity*, Baton Rouge 1989
- McLeod, Hugh (ed.) *The Decline of Christendom in Western Europe, 1750-2000*, Cambridge, 2003.
- Megged, Amos, *Exporting the Catholic reformation : local religion in early-colonial Mexico*, New York 1996
- Nash, David, *Christian Ideals in British Culture: Stories of Belief in the Twentieth Century*, Basingtoke 2013
- Nyman Magnus, *Förlorarnas historia : katolskt liv i Sverige från Gustav Vasa till drottning Kristina*, Uppsala 1997.
- Obelkevich, James, *Religion and Rural Society: South Lindsey, 1825-1875*, Oxford 1976
- Ocker, Christopher et al (eds.), *Politics and Reformations: Histories and Reformations. Essays in Honor of Thomas A. Brady, Jr.*, Brill 2007

- Okkenhaug, Marie, Inger, Hilde Nielssen und Karina Hestad Skeie, *Protestant Mission and Local Encounters in the Nineteenth and Twentieth Centuries*, Leiden 2011
- Osselaer, Tine Van & Patrick Pasture (eds), *Christian Homes. Religion, Family and Domesticity in the 19th and 20th Centuries*, Leuven, 2014
- Osselear, Tine Van, *The pious sex. Catholic constructions of masculinity and femininity in Belgium c.1800-1940*, Leuven 2013
- Pasture, Patrick, Art, Jan (eds.), *Beyond the Feminization Thesis. Gender and Christianity in Modern Europe*, Leuven 2012
- Pasture, Patrick, Jan Art & Thomas Buerman (eds.), *Gender and Christianity in Modern Europe: Beyond the Feminization Thesis*, Leuven, 2012
- Paz, Denis G., *Popular Anti-Catholicism in Mid-Victorian England*, Stanford 2004
- Peter A. Mazur, *Conversion to Catholicism in early modern Italy*, New York 2016
- Pleijel, Hilding, *Hustavlans värld : kyrkligt folkliv i äldre tiders Sverige*, Stockholm 1970
- Pomian-Srzednicki, Maciej, *Religious change in contemporary Poland : secularization and politics*, London 1982
- Prestjan, Anna, *Präst och karl, karl och präst Erik E:son Hammar och den svenskkyrkliga prästmanligheten*, Lund 2009
- Putney, C., *Muscular Christianity: Manhood and sports in Protestant America, 1880–1920*, London 2001
- Raponi, Daniello , *Religion and Politics in the Risorgimento: Britain and the New Italy, 1861-1875*, Basingtoke 2014
- Reinhard, Wolfgang; Schilling, Heinz (Hg.), *Die katholische Konfessionalisierung : wissenschaftliches Symposium der Gesellschaft zur Herausgabe des Corpus Catholicorum und des Vereins für Reformationsgeschichte* 1993, Münster 1993
- Roper, Lyndal, *The Holy Household. Women and Morals in Reformation Augsburg*, Oxford 1989
- Rummel, Erika, *The confessionalization of humanism in Reformation Germany*, New York 2000
- Rüther, Kirsten, Angelica Schaser und Jacqueline van Gent, *Gender and conversion narratives in the nineteenth century: German Mission at home and abroad*, New York 2016
- Sanders, Hanne, *Bondevaekkelse og sekularisering: en protestantisk folkelig kultur i Danmark og Sverige 1820-1850*, Stockholm 1995
- Sarti, Odile, *The Ligue Patriotique des Francaises, 1902–1933: A Feminine Response to the Secularization of French Society*, 1992
- Schilling, Heinz (Hg), *Kirchenezucht und Sozialdisziplinierung im frühneuzeitlichen Europa*, Berlin 1994
- Schilling, Heinz, *Civic Calvinism in Northwestern Germany and the Netherlands Sixteenth to Nineteenth Centuries*, Kirksville 1991
- Sidenvall, Erik *The Making of Manhood among Swedish Missionaries in China and Mongolia, c. 1890-1914*, 2009

- Sidenvall, Erik, *Change and Identity: Protestant English Interpretations of John Henry Newman's Secession*, Lund 2002
- Sjölin, Ingegerd, *Dopsed i förändring : studier av Örebro pastorat 1710-1910*, Lund 1999
- Smith, Anthony D., *Chosen Peoples: Sacred Sources of National Identity*, Oxford 2003
- Sohn-Kronthaler, Michaela (Hg.), *Feminisierung oder (Re-)Maskulinisierung der Religion im 19. und 20. Jahrhundert? Forschungsbeiträge aus Christentum, Judentum und Islam*, Wien 2016
- Sommerville, C. John, *Secularization of early modern England : from religious culture to religious faith*, New York 1992
- Tegborg, Lennart, *Folkskolans sekularisering 1895-1909 : upplösning av det administrativa sambandet mellan folkskola och kyrka i Sverige*, Uppsala 1969
- Turner, Frank M., *Contesting Cultural Authority: Essays in Victorian Intellectual Life*. Cambridge 1993
- Veer, Peter van der, Lehmann, Hartmut, *Nation and Religion: Perspectives on Europe and Asia*, Princeton 1999
- Verhoeven, Timothy, *Transatlantic Anti-Catholicism. France and the United States in the Nineteenth Century*, New York 2010
- Voss van, H. & Lex, M. van der Linden (eds.), *Class and Other Identities: Gender, Religion, and Ethnicity in the Writing of European Labour History*, Oxford 2002
- Walsham, Alexandra, *The Reformation of the Landscape: Religion, Identity, and Memory in Early Modern Britain and Ireland*, Oxford 2011
- Weber, Max, *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda* (Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus, 1920), Lund 1978
- Weber, Max, *Religionen, rationaliteten och världen*, Lund, 1996
- Weibull, Curt, *Drottning Christina : studier och forskningar*, Stockholm 1966
- Werner, Yvonne Maria (ed.), *Christian masculinity. Men and religion in northern Europe in the 19th and 20 century*, Leuven 2011
- Werner, Yvonne Maria, & Harvard, Jonas (eds.), *European Anti-Catholicism in a Comparative and Transnational Perspective*, Leuven 2013
- Werner, Yvonne Maria, *Katolsk manlighet. Det antimoderna alternativet. katolska missionärer och lekmän i Skandinavien*, Göteborg, Stockholm 2014
- Werner, Yvonne Maria, *Katolsk mission och kvinnlig motkultur: Sankt Josefsystrarna i Danmark och Sverige 1856-1936*, Uppsala 2002
- Werner, Yvonne Maria, *Nordisk katolicism Katolsk mission och konversion i Danmark i ett nordiskt perspektiv*, Stockholm 2005
- Wolffe, John (ed.), *The Protestant-Catholic Conflict from the Reformation to the 21st Century: The Dynamics of Religious Difference*, Palgrave 2013
- Wolffe, John, *The Protestant Crusade in Great Britain, 1829-60*, Oxford 1991
- Östlund, Joachim, *Lyckolandet : maktens legitimering i officiell retorik från stormaktstid till demokratins genombrott*, Lund 2007

Schema

Introduktionsföreläsning i sal B339

25 april **13.15-15**

Seminarieövningar i sal B429

*Seminarierna är **obligatoriska**
Gruppseminarierum inom parentes*

2 maj **13.15-16**

(B239)

Den första konfessionella eran

8 maj **13.15-16**

(B338)

Den andra konfessionella eran

14 maj **13.15-16**

(B338)

Sekulariseringsproblematiken

18 maj **13.15-16**

(B338)

Genus och konfessionalism

24 maj **13.15-16**

Vetenskapliga diskussioner utifrån läst litteratur

25 maj **13.15-16**

Vetenskapliga diskussioner utifrån läst litteratur

Hemtentan skall vara insänd (digitalt) senast den 1 juni, kl. 16

Den första konfessionella eran

Greyerz, Lotz-Heumann, Schilling

1. Schilling och Lotz-Heumann redogör för fenomenet ”konfessionalisering”. På vilket sätt har begreppet kommit att användas som ett analytiskt redskap inom historisk forskning? Vilken kritik har riktats mot det?
2. På vilket sätt är konfessionaliseringsprocessen kopplad till modernisering? Och hur speglas de konfessionella skillnaderna mellan katolskt och protestantiskt i dessa processer?
3. Hur har enligt Greyerz religionsbegreppet använts inom historisk och sociologisk forskning? Hur definierar han själv begreppet religion? Vad innebär det att betrakta religion som ett kulturellt fenomen? Finns det enligt Greyerz några förenande länkar mellan religion som kultur och religion som vetenskap? Och vad är skillnaderna mellan dessa båda synsätt?
4. Greyerz redogör för 1500-talets reformationsprocesser. Vilken roll spelar konfessionaliseringsperspektivet i hans analys? Vilka likheter och skillnader mellan de konfessionella system som nu utkristalliserades lyfter han fram? Och vilket genomslag fick konfessionspolitiken? Ge exempel på olika tolkningar.
5. Vad var enligt Greyerz utmärkande för de reformerta reformrörelserna i Mellaneuropa? Kan man se puritanism och pietism som ett uttryck för konfessionalisering? Resonera kring hur och ge en karakteristik av dessa rörelser. Vilken betydelse tillmäter han jansenismen? Och vad var utmärkande för herrnhutismen och methodismen?
6. I kapitlet ”Community” diskuterar Greyerz reformationsprocessen i ett kommunaliseringsperspektiv. Vad är poängen med detta perspektiv? Vilken roll spelade synen på familj och äktenskap i den katolska respektive protestantiska reformationsprocesserna? Och vilka uttryck tog sig den folkliga fromhetskulturen i respektive konfessionssystem?

Övergripande frågor:

- Vilken betydelse har de teoretiska och ideologiska utgångspunkterna för tolkningen av de politiska ordningen i det tidigmoderna Europa?
- Hur kan man förklara religionens övergripande roll i det förmoderna samhället?

Den andra konfessionella eran

Blaschke, Jarlert, Rémond (1-122), Werner 1

1. Rémond behandlar religion och samhälle i det moderna Europa. Vad är det konkreta syftet med hans studie? Hur definieras religion? Hur karakteriserar han de kristna konfessionernas ställning i det förmoderna samhället – i teori och i praxis? Och vilken betydelse tillmäter han de så kallade toleransedikten?
2. På vilket sätt innebar enligt Rémond franska revolutionen ett brott med den förmoderna traditionen? Vilken betydelse kom franska revolutionens idéer att få för den fortsatta utvecklingen i detta avseende?
3. Hur skilde sig kyrkornas ställning i det framväxande moderna samhället från deras position under den förmoderna epoken? Varför var, enligt Rémond, kyrkliga krav på oberoende i förhållande till statsmakten så kontroversiella? Och vilka intressen – religiösa, politiska och moraliska (eskatologiska) – stod på spel?
4. Rémond lyfter fram två olika traditioner vad gäller religionens plats i samhället. Vad karakteriserades dessa båda traditioner? Hur reagerade den katolska kyrkan på denna utveckling? Och vilken roll spelade den ”romerska frågan” i detta sammanhang?
5. Vad avses med den teori om en andra konfessionell era som Blaschke utvecklat? Vilken betydelse tillmäts konflikterna mellan kyrka och stat i detta sammanhang? Och på vilket sätt innebär denna teori en nytolkning i förhållande till tidigare forskning?
6. Jarlert och Werner sätter in konfessionaliseringsproblematiken i ett nordiskt sammanhang. Hur vidareutvecklar Jarlert Blaschkes teori om en andra konfessionell era? Ge några exempel. Vilken betydelse har – direkt och indirekt – teorin i Werners analys av katolsk mission och konversion i de nordiska länderna? Och hur ser du på tolkningen av den katolska konversionsrörelsen ett led i samhällets ”modernisering”?

Övergripande frågor:

- Varför tillmäts franska revolutionen en så avgörande betydelse för den religiösa och kyrkliga utvecklingen?
- Försök karakterisera Rémonds undersökning? Hur förhåller han sig (indirekt) till teorin om samhällets konfessionalisering? Och hur ser du själv på denna teori?

Sekulariseringsproblematiken

McLeod, Remond (kap. 5-7), Sidenvall

1. I sin analys av relationen mellan religion och nation och identifierar Rémond tre utvecklingsfaser. Vad utmärker enligt honom dessa faser vad gäller förhållandet mellan nation och religion? Vilken roll spelade religionen – negativt och positivt - i den sakralisering av nationen som präglade utvecklingen under 1800- och början av 1900-talet?
2. Vilken roll spelade religionsfrihetslagarna i utvecklingen mot en religionsneutral stat? Varför vände sig katolska kyrkan mot denna utveckling? Vilka uttryck tog sig kampen mellan den katolska kyrkan och statsmakten? Hur kan denna utveckling kopplas till sekulariseringsprocessen? Och hur definierar Rémond begreppet ”sekularisering”?
3. McLeod ger en översikt över forskningens syn på sekulariseringsproblematiken i en europeisk kontext. Vad är kontentan av denna presentation? Hur använder han själv begreppet sekularisering? Vilka skillnader lyfter han fram mellan sekulariseringsprocessen i Frankrike, Tyskland respektive Storbritannien?
4. Studera hur McLeod (kap. 5) spaltar upp kyrkogången i Västeuropa 1814-1914. Hur används kategoriseringen för att kritisera eller utveckla sekulariseringsteorin. Och hur förklaras skillnaderna mellan olika regioner och mellan de olika kyrkliga systemen? Vilka kopplingar finns mellan klass och religiös praxis?
5. På vilket sätt vidareutvecklar och nyanserar McLeod sekulariseringsproblematiken? Ge några konkreta exempel. Vilka likheter och skillnader finns det mellan hans resultat och de som presenteras av Rémond? Hur förhåller sig hans analys till Blaschkes konfessionaliseringsteori?
6. Hur speglas motsättningen mellan olika samhälls- och nationsuppfattningar i svensk och europeisk debatt om de svenska ”religionsmålen” på 1850-talet? På vilket sätt kan man koppla den av Sidenvall skildrade utvecklingen till konfessionalisering respektive sekularisering?

Övergripande frågor:

- Fundera över statistikens betydelse för vår förståelse av modern religion!
- Sekulariseringsteorin har beskyllts för ”empiriresistens”. Tycker du att denna kritik har fog för sig?

Genus och konfessionalism

Brown, McLeod (kap 5), Osselaer/Buerman, Tjeder, Werner 2

1. Vad menar Brown med "the death of Christian Britain"? Hur förhåller sig detta begrepp till den klassiska sekulariseringstanken? Hur ser Brown på tiden från 1800 till 1963? Vilka är hans invändningar mot den socialvetenskapliga religionsforskningen?
2. Varför menar Brown att kyrkorna bidrog till föreställningen om en sekularisering under 1800-talet? Vad menas med "Salvation revolution"? Vilken inverkan hade den brittiska evangelikalismen på genusordningen? Vad menar Brown med "evangelical code", och vilken betydelse tillmäter han denna? Hur beskriver han männens roll i utvecklingen?
3. Vilka förklaringar ger Brown till "the death of Christian Britain"? Är hans tes rimlig? Finns det några problem i hans kombinerat statistiska och strukturalistiska framställning? Kan Browns resonemang överföras på andra delar av Europa?
4. Vilka svagheter och styrkor ser Osselaer och Buerman i feminiseringsperspektivet? Och hur ställer de sig till teorierna om religionens (re)maskulinisering? Vilka likheter och skillnader mellan katolskt och protestantiskt lyfter de fram i detta sammanhang?
5. Vilken koppling gör Werner och Blaschke mellan genus, sekularisering och konfessionalisering? Vilken funktion har hypotesen om religionens (re)maskulinisering? Tycker du att den hypotes som utgör utgångspunkten för projektet "Kristen manlighet" är rimlig? Argumentera för och emot?
6. Vad är poängen med Tjeders artikel? Hur ser han på teorin om religionens feminisering? Vilken roll spelar konfessionalismen? Och vad är en stora poängen med hans undersökning? Tycker du att hans teori om de religiösa krisernas manliggörande effekter är trovärdig?

Övergripande frågor:

- Hur ser du på teorierna om feminisering och kopplingen mellan remaskulinisering och konfessionalism?
- Vilken kritik kan riktas mot dessa teorier?

Riktlinjer för hemtenta

Hemtentan skall vara i essäform och utifrån konkreta exempel belysa fenomenet sekularisering och konfessionalisering med utgångspunkt från den litteratur som behandlats i denna kurs. Uppgiften är inte att skriva ett referat av texterna utan att göra en kritisk utvärdering av det du läst. Du väljer själv vilka texter du vill fästa störst vikt vid, men samtliga ska kommenteras.

Följande frågor kan tjäna som ledtråd:

Hur gestaltades och förändrades förhållandet mellan kristen religion och politik, individ och samhälle under perioden 1500 till 1970? På vilket sätt kan denna utveckling ses som ett uttryck för konfessionalisering respektive sekularisering? Vilken roll spelade materiella och maktpolitiska intressen? Hur förändrades religionens samhälleliga funktion? Vilka uttryck har detta tagit sig? I vad mån har de religiösa folkrörelserna och den folkliga religiositeten påverkat denna utveckling? Vilken betydelse har religionen haft för formeringen av nationell identitet? Och vilken roll spelade de antikyrkliga strömningarna i detta avseende? Vad finns det för samband mellan teologi och politisk ideologi? Hur har religionen i dess olika konfessionella utformningar präglat utformningen av samhällets genusordning? På vilket sätt bidrar hypoteserna om religionens sekularisering respektive feminisering till en fördjupad förståelse av kopplingen mellan religion och samhällsutveckling?

Kristendomen framträder ömsom som en del av "den politiska korrektheten", ömsom som ett tankesystem i strid med rådande ideologiska normsystem. Ge några exempel på detta. Tycker du att de teoretiska perspektiven konfessionalisering och sekularisering respektive de till dessa kopplade genusteorierna om feminisering och maskulinisering bidrar till att öka förståelsen för den period vi behandlat? Eller anser du att de försvårar denna förståelse?

Frågorna ska inte besvaras var för sig utan fungera som handledning för att skriva en essä på temat *Politiskt korrekt religion - perspektiv på konfessionalisering och sekularisering i västerlandet 1500-1970*.